

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
Development of Thai Learning Management Plan with SQ4R Reading
Technique for Prathomsuksa 6 Students

นันทิกอร์ อุดมศิลป์

วรพร ปายะนันท์

จุฑามาศ สุขเป้ง

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Nanthikorn Udomsin

Woraporn Payanan

Chuthamas Sukpeng

Lecturer of Faculty of Education, Northern College

Lecturer of Faculty of Education, Northern College

Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

Corresponding Email: nanthikorn2499@gmail.com

วันที่รับบทความ: 9 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 16 กรกฎาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 21 กรกฎาคม 2568

Received: June 9, 2025; Revised: July 16, 2025; Accepted: July 21, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R 2) ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งถ้ำ จำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 30 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ t-test แบบ one sample เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80

ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E1/E2) เท่ากับ 86.58/87.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.9104 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ร้อยละ 91.04 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความกับเกณฑ์ร้อยละ 80 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนสูงกว่าร้อยละ 87.63 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้แบบ SQ4R อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.43) สะท้อนให้เห็นว่าเทคนิค SQ4R ช่วยส่งเสริมความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และการจับประเด็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย; เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R; การอ่านจับใจความ

Abstract

The objectives of this experimental study were 1) to develop a Thai language learning plan with SQ4R reading technique for Grade 6 students, 2) to investigate the effectiveness index of the Thai language learning plan with SQ4R reading technique, 3) to compare the reading comprehension ability of Grade 6 students after SQ4R learning management with the criterion of 80 percent, and 4) to study the satisfaction of Grade 6 students towards the Thai language learning management with SQ4R reading technique for Grade 6 students. 30 Grade 6 students from Thungtham school were the sample obtained by purposive sampling. Research instruments were 1) 10 learning management plans with SQ4R Reading, 2) 30 items reading comprehension test, and 3) 20 Student satisfaction questionnaire items. Data analysis employed descriptive statistics, including mean, percentage, standard deviation, and a one-sample t-test, to compare the post-learning achievement results with the 80% criterion.

Findings indicated that the SQ4R learning management plan was effective, consistent with the criteria (E1/E2) of 86.58/87.63, which exceeded the criteria of 80/80, and had an effectiveness index value of 0.9104. This indicated a learning progress of 91.04 percent of students. When comparing the reading-comprehension ability to the criteria of 80 percent, the average score of students was higher than 87.63 percent, which was statistically significant at the .05 level. Regarding students' satisfaction with SQ4R learning, it was at a high level (mean = 4.43). This reflected the effectiveness of the SQ4R technique in promoting understanding, participation, and grasping key points.

Keywords: Lesson Plan for Thai Language Teaching; SQ4R Reading Technique; Reading for Comprehension

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านและประโยชน์ของการอ่านจับใจความที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีพื้นฐานในการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนด เรื่องการอ่าน ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน รวมถึงเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง และกำหนดตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตัวชี้วัดที่ 2 ว่า ความสามารถในการดึงข้อมูลหลักหรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านออกมา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 37) การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะนอกจากการอ่านจะก่อให้เกิดความเพลิดเพลินแล้วการอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันเหตุการณ์ และยังเพิ่มพูนสติปัญญาของบุคคลให้มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง ซึ่งผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปใช้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้ การอ่านนอกจาก จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดีขึ้นแล้ว ในทางด้านการศึกษาการพัฒนาผลการเรียน และความสำเร็จในการ

เรียนนั้นยังขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการอ่านด้วย โดยเฉพาะผู้ที่มิทักษะการอ่านได้เร็วและเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้เป็นอย่างดีดังที่ จีรวัฒน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ส่งเสริมให้ผู้อ่านมีการพัฒนาการเรียนรู้พัฒนาความคิด และการสรุปข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกิดความเข้าใจสังคม และรู้จักรูปแบบของสารประเภท ต่าง ๆ

แม้ว่าทักษะการอ่านจะมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แต่ในปัจจุบันพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดทักษะในการอ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านจับใจความในรายวิชาภาษาไทย กล่าวคือ นักเรียนอ่านหนังสือไม่เข้าใจไม่สามารถจับใจความสำคัญได้ จากปัญหาดังกล่าวทำให้นักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจศึกษาถึงปัญหาในการอ่านจับใจความไว้เป็นจำนวนมากจากการศึกษาของ เมขลา ลือโสภะ (2555 : 3) พบว่าปัญหาที่พบบ่อยในการจัดการการเรียนการสอนคือ ปัญหาการอ่านจับใจความสาเหตุมาจากนักเรียนอ่านหนังสือแล้ว ไม่สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีนิสัยรักการอ่าน สาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนจำนวนหนึ่งอ่านจับใจความไม่เป็นหรืออ่านได้ช้าทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน และการศึกษาของ กานต์ธิดา แก้วกาม (2556 : 3) พบว่านักเรียนไม่มีนิสัยรักการอ่าน และไม่ชอบอ่านสาเหตุประการแรกอาจมาจากปัจจุบันที่สื่อประเภทอื่นๆ เช่น โทรศัพท์ ทีวี วิทยุ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อที่นักเรียนให้ความสนใจมากกว่าเพราะอ่านง่ายความสะดวกให้นักเรียนได้เรียนรู้ และรับข่าวสารได้รวดเร็ว จึงทำให้นักเรียนสูญเสียเวลาที่ควรจะอ่านหนังสือไป ประการที่สองคือ นักเรียนขาดการปลูกฝังให้นิสัยรักการอ่านซึ่งสาเหตุอาจมาจากผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ที่ละเลยมาตั้งแต่ต้นทำให้เกิดผลตามมา คือ นักเรียนอ่านหนังสือน้อยมากหรืออ่านแต่สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ และเมื่อพิจารณาถึงลงไปจะพบปัญหาในการสอนอ่าน หนึ่งในนั้นคือ การอ่านจับใจความ นักเรียนจำนวนมากประสบปัญหาการอ่านจับใจความ เนื่องจากอ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจ ไม่สามารถสรุปหรือจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

จากข้อมูลรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 - 2566 ปรากฏคะแนนกลุ่มสาระวิชาภาษาไทยตามลำดับปีการศึกษาดังนี้ ปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.21 ปีการศึกษา 2564 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.49 ปีการศึกษา 2565 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.30 และปีการศึกษา 2566 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.42 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ข้อมูลสารสนเทศ 2563-2566 : 1) นักเรียนตาก เขต 2 มีคะแนนภาษาไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศมากถึง 6.99 จุด ในปี 2563 ซึ่งสะท้อนถึงช่องว่างด้านคุณภาพการเรียนรู้ โดยเฉพาะในช่วงภาวะโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2564-65 ซึ่งคะแนนยังคงต่ำกว่าแม้จะมีแนวโน้มปรับตัวขึ้นบ้างก็ตาม แต่มิได้กลับมาสู่ระดับค่าเฉลี่ยประเทศด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และได้ศึกษารูปแบบวิธีการสอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำมาพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนให้สูงขึ้น และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความได้ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 289) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนอ่านแบบ SQ4R ว่าเป็นวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงแนวคิดที่อ่านได้เร็วขึ้นสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ดีสามารถบอกรายละเอียด จดจำเรื่องที่อ่าน รวมถึงสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยขั้นตอนของวิธีการอ่านแบบ SQ4R เริ่มจากการให้ผู้อ่านสำรวจ (Survey-S) หรืออ่านบทอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่องแล้วตั้งคำถาม (Question-Q) เพื่อเป็นแนวในการ

อ่าน และเพื่อให้การอ่านมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้อง จากนั้นให้ผู้อ่านอ่านบทอ่านอย่างละเอียด (Read-R) เพื่อค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ แล้วให้จดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ สำคัญและสิ่งจำเป็นของเรื่องโดยใช้ข้อความอย่างรัดกุม (Record-R) ขั้นตอนต่อมาเป็นการตอบคำถามหรือสรุปสำคัญ (Recite-R) โดยผู้อ่านพยายามใช้ถ้อยคำของตนเองให้มากที่สุดขั้นตอนสุดท้ายเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์บทอ่าน (Reflect-R) แสดงความคิดเห็นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง โดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องรัดกุม รัสส์ (2547 : 58) ได้ใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญพบว่าวิธีนี้สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนดีขึ้นและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสูงกว่าเกณฑ์กำหนด นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและต้องการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R

จากแนวคิดและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ประจำ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น มีความสนใจและต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งในด้านความสามารถการอ่านจับใจความ และความพึงพอใจของนักเรียนให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมีความสนใจการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R และผู้วิจัยหวังว่าจะสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนได้รับประโยชน์ และเพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการอ่านจับใจความ การอ่านจับใจความเป็นกระบวนการทางภาษาที่ผู้อ่านสามารถแยกแยะสาระสำคัญจากสิ่งที่อ่าน ตีความหมาย สรุปใจความ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีเหตุผล (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2559) ทักษะนี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในทุกสาระวิชา โดยเฉพาะภาษาไทย ซึ่งมุ่งเน้นการฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง มีการคิดวิเคราะห์ และสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้อย่างชัดเจน และกระบวนการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ ควรมีลำดับขั้นตอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างหลากหลาย เช่น การตั้งคำถาม สรุปความ และแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R พัฒนาโดย Robinson (1970) เป็นกลยุทธ์การอ่านที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่

1. Survey (สำรวจ) อ่านหัวข้อหรือเนื้อหาโดยรวมเพื่อจับภาพรวมของเรื่อง
2. Question (ตั้งคำถาม) กระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามจากสิ่งที่ต้องการรู้
3. Read (อ่าน) อ่านอย่างตั้งใจเพื่อค้นหาคำตอบ
4. Record (จดบันทึก) เขียนบันทึกเนื้อหาหรือใจความสำคัญ
5. Recite (กล่าวซ้ำ) สรุปและกล่าวเนื้อหาด้วยภาษาของตนเอง
6. Reflect (สะท้อนคิด) วิเคราะห์ วิวิจารณ์ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัว

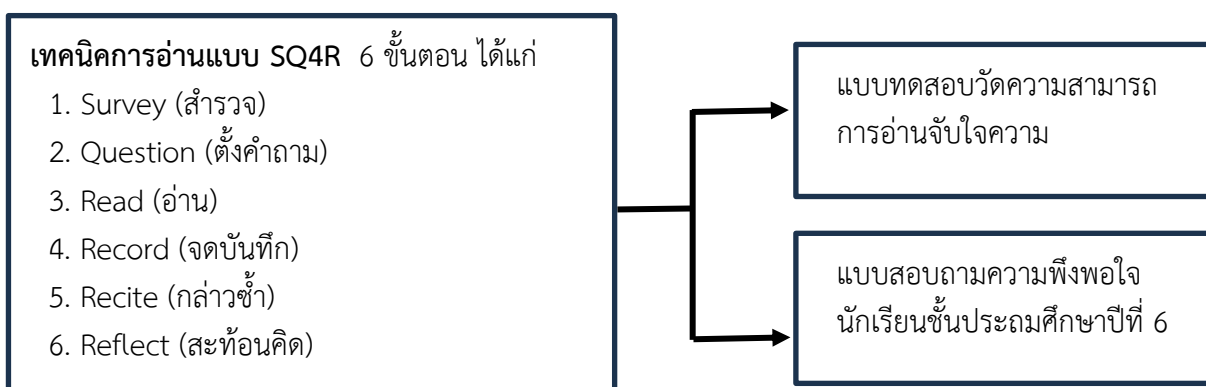
กระบวนการทั้ง 6 นี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการสะท้อนคิดซึ่งเป็นขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์และการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) โดยเฉพาะแนวคิดของ Piaget และ Vygotsky ซึ่งเชื่อว่า ผู้เรียนควรมีบทบาทในการสร้างองค์ความรู้ของตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและเนื้อหา (Piaget, 1952; Vygotsky, 1978) การเรียนรู้ที่ดีควรให้ผู้เรียนมีโอกาสตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ ทดลองคิด วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลกับประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความเข้าใจใหม่อย่างมีระบบ ซึ่งแนวคิดนี้ยังเน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) และการจัดกิจกรรมแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความคิด และเจตคติ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการอ่าน การคิด วิเคราะห์ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6) ได้เน้นการฝึกทักษะการอ่านที่สามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปสาระสำคัญได้ด้วยตนเอง และการนำเทคนิค SQ4R มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาทักษะการคิดและการเข้าใจสารอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ตามแนวคิดของโรบินสัน (Francis P. Robinson) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน และได้นำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับกระบวนการอ่านจับใจความตามแนวทางของ ศิริพร ลิ้มตระกูล (2556: 112-113) ดังแสดงในแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านทุ่งถ้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 59 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านทุ่งถ้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 30 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีเหตุผลด้านการออกแบบการวิจัยและความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนบ้านทุ่งถ้ำ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีนักเรียนในแต่ละระดับชั้นจำนวนจำกัด ดังนั้น เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ต้องการทดสอบ และสามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้อย่างเหมาะสม จึงเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนทั้งห้องเรียน ซึ่งสะดวกต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R อย่างต่อเนื่อง และสามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 แผน 20 ชั่วโมง ภายในแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย กระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่

S (Survey) = สำรวจ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนทำความเข้าใจภาพรวมของบทเรียนหรือเนื้อหาก่อนการอ่าน เช่น ดูหัวข้อหลัก หัวข้อย่อย ภาพประกอบ และคำสำคัญ เพื่อเตรียมความพร้อมทางความคิดก่อนอ่านอย่างลึกซึ้ง

Q (Question) = ตั้งคำถาม ผู้เรียนตั้งคำถามจากหัวข้อหรือข้อความที่สำรวจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการอ่าน เช่น คำถามว่า “บทนี้เกี่ยวกับอะไร?” หรือ “จะได้อะไรจากหัวข้อนี้?”

R1 (Read) = อ่าน อ่านเนื้อหาด้วยความตั้งใจเพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ มีการจดบันทึกประเด็นสำคัญเพื่อใช้ในการสรุปความรู้ในภายหลัง

R2 (Recite) = ทบทวนหรือกล่าวซ้ำ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนพยายามอธิบายหรือเล่าประเด็นที่อ่านได้ออกมาโดยใช้ภาษาของตนเอง ซึ่งช่วยในการจดจำและสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

R3 (Relate) = เชื่อมโยง ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่รับเข้ากับความรู้เดิม หรือประสบการณ์จริงของตนเอง เพื่อสร้างความหมายที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

R4 (Review) = ทบทวน เป็นขั้นตอนการทบทวนภาพรวมของเนื้อหาทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อเสริมความจำระยะยาว และตรวจสอบความเข้าใจอย่างรอบด้าน

กลยุทธ์ในการจัดการเรียนรู้ตามแบบ SQ4R ที่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบ SQ4R มีลักษณะที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) และสนับสนุน การคิดเชิงวิเคราะห์ผ่านกลยุทธ์ต่างๆ ดังนี้

1. ใช้คำถามนำ (Guided Questions) เพื่อกระตุ้นความคิดและสร้างสมมุติฐานก่อนการอ่าน
2. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สำรวจและตั้งคำถามด้วยตนเอง เพื่อพัฒนา Critical Thinking

3. ใช้การทำบันทึกย่อ (Note-taking) และการพูดอธิบาย (Oral Recitation) เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารและความเข้าใจ

4. จัดกิจกรรมกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในขั้นตอน Recite และ Relate

5. มีการสรุปบทเรียนร่วมกันในชั้นเรียน ผ่านกิจกรรม Review เพื่อประเมินผลและทบทวนความรู้

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็นระดับความพึงพอใจเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ โดยมีเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดตัวแปรตามคือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งออกแบบขึ้นเพื่อใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ ข้อคำถามทั้งหมดสร้างขึ้นโดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ เช่น การหาความคิดหลัก การสรุปสาระสำคัญ การตีความข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อความในระดับต่าง ๆ เพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียนอย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง

กระบวนการสร้างแบบทดสอบเริ่มต้นจากการศึกษาสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแล้วนำมาจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Table) เพื่อเชื่อมโยงระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับพฤติกรรมที่ต้องการวัดในข้อคำถาม ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่าแบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมดุลและตอบสนองต่อระดับพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom (1956) ข้อคำถามในแบบทดสอบแต่ละข้อมีทางเลือก 4 ตัวเลือก โดยมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงหนึ่งข้อเท่านั้น เพื่อให้สะดวกต่อการตรวจวัดและวิเคราะห์ข้อมูลภายหลัง

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ดำเนินการหาความเที่ยงของแบบทดสอบโดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson Formula 20 หรือ KR-20) (Kuder & Richardson, 1937) ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมกับแบบทดสอบที่มีคำตอบถูก-ผิด จากการประเมินพบว่าค่าความเที่ยงมีค่าสูงกว่า 0.76 ซึ่งอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ในงานวิจัยด้านการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์คุณลักษณะของข้อสอบแต่ละข้อโดยพิจารณาดัชนีความยาก (P) ซึ่งอยู่ในช่วง 0.25–0.55 และดัชนีอำนาจจำแนก (D) เท่ากับ 0.36–0.79 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบมีคุณภาพเหมาะสมในการใช้วัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม และรายด้าน วิเคราะห์สถิติสมมติฐาน t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (Dependent Sample t-test) เพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R

กิจกรรมการเรียนรู้	ก่อนเรียน (30)	คะแนนจากชิ้นงาน 10 คะแนน										E1 (200)	E2 (30)
		และคะแนนจากแบบทดสอบย่อยท้ายแผน 10 คะแนน											
		1 (20)	2 (20)	3 (20)	4 (20)	5 (20)	6 (20)	7 (20)	8 (20)	9 (20)	10 (20)		
Σx	285	512	524	527	526	527	510	511	523	512	523	5195	845
$\bar{X}$	9.50	17.07	17.47	17.57	17.53	17.57	17.00	17.03	17.43	17.07	17.23	173.17	28.16
S.D.	4.23	0.98	1.00	0.97	0.85	1.00	0.86	0.76	0.85	0.98	1.01	4.45	1.23
เฉลี่ยร้อยละ	31.66	85.33	87.33	87.83	87.67	87.83	85.00	85.17	87.17	85.33	87.17	86.58	87.63

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 เรื่อง เท่ากับ 173.17 จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.45 คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 86.58 คะแนนทดสอบหลังเรียน (E2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.23 คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.63

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ
ประสิทธิภาพกระบวนการ	200	173.17	4.45	86.58
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์	30	28.16	1.23	87.63

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ (E1/E2) เท่ากับ 86.58/87.63 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลจากการศึกษาคำดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R แสดงดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จำนวนนักเรียน	ผลรวมของคะแนนทดสอบ		ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	ดัชนีร้อยละ
	คะแนนทดสอบ หลังเรียน	คะแนนทดสอบ ก่อนเรียน		
30	845	285	.9104	91.04

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ .9104 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ กับ .9104 หรือร้อยละ 91.04

3. ผลจากการศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 แสดงดังตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนร้อยละ	t	sig
หลังเรียน	30	30	28.16	1.23	87.63	11.06*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความ คิดเป็นร้อยละ 87.63 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 80 ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.42)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัย การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยเทคนิคการอ่านแบบ SQ4R ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมีค่า E1/E2 เท่ากับ 86.58/87.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อนำมากำหนดโครงสร้าง เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับช่วงชั้นและบริบทของผู้เรียน รวมถึงพิจารณาให้สอดคล้องกับเวลาในการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เนื้อหาที่ใช้ในการสอนนั้นมีความชัดเจน เป็นลำดับขั้น และสามารถวัดผลได้จริง ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามเทคนิค SQ4R อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกขั้นตอน ได้แก่ Survey (สำรวจ), Question (ตั้งคำถาม), Read (อ่าน), Reflect (สะท้อนความคิด), Recite (ทบทวน) และ Review (ทบทวนซ้ำ) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การคิดวิเคราะห์ และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในแต่ละชั้นเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ถูกออกแบบให้มีความหลากหลายในการจัดกิจกรรม ทั้งการใช้สื่อประกอบการเรียน แบบฝึก การใช้คำถามกระตุ้นคิด รวมถึงการวัดผลและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนอย่างมีระบบ ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง มีความเหมาะสมกับบริบทผู้เรียน และสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย

ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นยังสะท้อนถึงประสิทธิผลของแผนที่พัฒนา ซึ่งประเมินได้จากดัชนีประสิทธิผลที่มีค่าสูงถึง 0.9104 หรือคิดเป็นร้อยละ 91.04 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของชุตินา ยอดตา (2561) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ในระดับมัธยมศึกษาสามารถเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานของวนิดา โพธิ์รัง (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่า เทคนิคการอ่านร่วมกับเครื่องมือประกอบ เช่น แผนผังความคิด ก็ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวิษฎา ภูระบัตร์, สุรกานต์ จังหาร และทัศนีย์ นาคุณทรง (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ4R กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งพบว่าการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพของกระบวนการและผลลัพธ์ (E1/E2) เท่ากับ 79.63/80.25 ซึ่งอยู่ในระดับใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และยังพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม แสดงให้เห็นว่าเทคนิค SQ4R สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อีกทั้งนักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.52, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.72) แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ใช้เทคนิคนี้

จากกระบวนการพัฒนาทั้งหมด จึงแสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่ออกแบบด้วยเทคนิค SQ4R มีศักยภาพในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่าง

ชัดเจน ทั้งในแง่ของประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้ ผลลัพธ์ทางการเรียน และระดับความพึงพอใจของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

2. ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีค่าเท่ากับ .9104 หรือร้อยละ 91.04 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R จากทั้งหมด 10 เรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องมีเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามหลักการอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนในการอ่านที่ชัดเจน เป็นแนวทางให้นักเรียนอ่านได้อย่างมีขั้นตอน นักเรียนได้สรุปประเด็นสำคัญ พร้อมตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน และได้ทบทวนเรื่องที่อ่านอย่างละเอียด ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาได้ถูกต้อง สามารถจับใจความสำคัญได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤดี เชยเดช (2557) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเรียนปนเล่นที่สร้างขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องในภาพรวมของแผนเฉลี่ยเท่ากับ 0.89 ซึ่งแม้แนวคิดเรียนปนเล่นและ SQ4R จะมีรูปแบบกระบวนการที่ต่างกัน แต่ก็สอดคล้องกันในเชิงหลักการ คือ การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม และการพัฒนา “ความเข้าใจ” อย่างแท้จริง ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่างานวิจัยของฤดี เชยเดช (2557) มีความสอดคล้องในด้านปรัชญาและทิศทางของการเรียนรู้กับแนวคิด SQ4R และสนับสนุนแนวทางการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา ยอดตา (2561 : 59) พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.8227 หรือร้อยละ 82.27

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 พบว่า หลังการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R คิดเป็นร้อยละ 87.63 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้น มีความก้าวหน้าในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ อุณพันธ์, ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2567) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่างชัดเจน โดยกระบวนการเรียนรู้ที่ผ่านการออกแบบอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาและวิเคราะห์ใจความสำคัญของข้อความได้ดีขึ้น ผลการเปรียบเทียบความสามารถก่อนและหลังเรียนแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้เทคนิค SQ4R ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำ สรุป และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจเท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเจตคติในเชิงบวกของผู้เรียนต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การตั้งคำถาม และการสะท้อนความเข้าใจด้วยตนเอง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของแนวทาง SQ4R สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา ยอดตา (2561 : 59) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R มีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 88.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นินา พลสุวรรณ, อัญชลี แสงอาวุธ และกฤษฎี สงสวัสดิ์ (2567) พบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับ

ใจความหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 24.07 สูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย 9.71 3) ทักษะ การอ่านจับใจความหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 15.07 สูงกว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 6.36 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ($\bar{X} = 4.43$, $S.D.=0.42$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ในเชิงบวก ทั้งในด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับในชั้นเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากลักษณะของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง SQ4R ซึ่งมีความเป็นระบบและให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจเนื้อหาเบื้องต้น (Survey) ซึ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจภาพรวมของบทเรียนก่อนเข้าสู่รายละเอียด การตั้งคำถาม (Question) ที่กระตุ้นความสนใจและความอยากรู้ของผู้เรียน การอ่านอย่างมีเป้าหมาย (Read) เพื่อค้นหาคำตอบ การจดบันทึกสาระสำคัญ (Record) ที่ช่วยฝึกการสรุปข้อมูล การสรุปเนื้อหาในภาษาของตนเอง (Recite) และการวิเคราะห์ วิเคราะห์พร้อมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (Reflect) ขั้นตอนเหล่านี้ช่วยพัฒนาทั้งทักษะการคิดระดับสูงและส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ ความพึงพอใจในระดับมากของนักเรียนยังสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการเรียนรู้แบบ SQ4R สามารถสร้างประสบการณ์ที่ผู้เรียนรู้สึก “มีความหมาย” ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนว สร้างองค์ความรู้ (Constructivism) โดยเฉพาะแนวคิดของ Jean Piaget (1970) และ Lev Vygotsky (1978) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ กระบวนการเหล่านี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในบริบทอื่นได้ ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา ยอดตา (2561: 59) ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ชัดเจน และช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

กล่าวโดยสรุป การที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเทคนิคนี้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในระดับประถมศึกษา และเป็นแนวทางที่สามารถปรับใช้ได้เหมาะสมกับบริบทของห้องเรียนไทยในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูควรมีบทบาทเป็นผู้นำทางการเรียนรู้แบบ SQ4R อย่างใกล้ชิดเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้แบบ SQ4R ประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่ต้องการการชี้แนะอย่างเป็นระบบ เช่น การตั้งคำถาม การสรุป และการสะท้อนคิด ดังนั้นครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญจากบทอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครูควรกำหนดเวลาและเนื้อหาให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียนจากผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างด้านความยากง่ายของเนื้อหาอาจส่งผลต่อความเข้าใจของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ควรกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหา และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนแนวคิด เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

1.3 ครูควรส่งเสริมกิจกรรมการอ่านที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและความสนใจของนักเรียนผลวิจัยชี้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่สนุก น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้แสดงออก ดังนั้นครูควรเลือกเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์หรือความสนใจของนักเรียน พร้อมบูรณาการกิจกรรมเสริมที่ส่งเสริมทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยอย่างรอบด้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้เทคนิค SQ4R ร่วมกับนวัตกรรมการสอนหรือวิธีการเรียนรู้รูปแบบอื่น เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หรือการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร หรือความสามารถในการสรุปความ ซึ่งจะช่วยขยายขอบเขตการใช้เทคนิค SQ4R ได้หลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านบทร้อยกรองโดยใช้เทคนิค SQ4R เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์และการตีความวรรณศิลป์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอาจช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงอารมณ์ ความหมาย และคุณค่าทางวรรณกรรมได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของกลุ่มสาระภาษาไทยที่เน้นทั้งสาระ และศิลป์ควบคู่กัน

2.3 ควรขยายผลไปยังกลุ่มสาระอื่น เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และประวัติศาสตร์ โดยใช้เทคนิค SQ4R เป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในเนื้อหาที่ซับซ้อนและต้องการการวิเคราะห์เชิงระบบ

2.4 ควรศึกษาการใช้เทคนิคแผนผังความคิด (Mind Mapping) ร่วมกับเทคนิค SQ4R เพื่อพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถจัดระเบียบความคิดและจับใจความสำคัญของบทอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทั้งสองวิธีต่างมุ่งเน้นกระบวนการคิดเชิงโครงสร้าง และอาจช่วยเสริมศักยภาพของผู้เรียนในการสังเคราะห์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานต์ธิดา แก้วกาม. (2556). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีสอนแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ. (2556). **การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชุติมา ยอดตา. (2561). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด.(2560). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- นินา พลสุวรรณ, อัญชลี แสงอาวุธ และกฤษฎิ์ สงสวัสดิ์. (2024). **การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดแสงประดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(6), 81-100.

- เมขลา ลือโสภณ. (2555). การพัฒนาการอ่านจับใจความด้วยวิธีสอนแบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตนภรณ์ เลิศคำฟู. (2547). การใช้วิธีการสอนแบบเอสคิวโฟร์อาร์ในการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา โพธิ์รัง. (2561). การพัฒนาแบบฝึกการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังความคิด สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริพร ลิ้มตระกูล. (2556). อ่านอย่างเร็วเข้าใจง่าย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2566). ระบบข้อมูลสารสนเทศ (BIG DATA), (2566 : ออนไลน์). ตาก : สำนักงาน.
- สุนันท์ สินธพานนท์และคณะ. (2554). การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาดา อุณพันธ์, ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม และภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2567). การพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความสำคัญภาษาไทยโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุวิษฐา ภูระบัตร์, สุรกานต์ จังหาร และทัศนีย์ นาคุณทรง. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิค SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook I: Cognitive domain*. New York, NY: David McKay.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151–160.
- Robinson, T. E. (1970). SQ4R: A study strategy for textbook reading. *Journal of Reading*, 14(2), 110–115.
- Piaget, J. (1970). *Science of education and the psychology of the child*. New York: Orion Press.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.